Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Tiende Afdeling)

3. oktober 2013 *

»Fjerde direktiv 78/660/EØF — artikel 2, stk. 3 — princippet om et pålideligt billede — artikel 2, stk. 5 — undtagelsespligt — artikel 32 — værdiansættelsesmåde på grundlag af den historiske anskaffelsespris — anskaffelsespris, der er åbenbart lavere end den faktiske værdi«

I sag C-322/12,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Cour de cassation (Belgien) ved afgørelse af 1. juni 2012, indgået til Domstolen den 4. juli 2012, i sagen:

État belge

mod

GIMLE SA,

har

DOMSTOLEN (Tiende Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Rosas, og dommerne E. Juhász og C. Vajda (refererende dommer),

generaladvokat: P. Mengozzi

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— GIMLE SA ved avocats R. Tournicourt og F. Lettany

— den belgiske regering ved M. Jacobs og J.-C. Halleux, som befuldmægtigede

— den tyske regering ved T. Henze og J. Kemper, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved G. Braun og J. Hottiaux, som befuldmægtigede,

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

* Processprog: fransk.

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af det princip om et pålideligt billede af selskabernes aktiver og passiver, økonomiske stilling samt resultatet, som er omhandlet i artikel 2, stk. 3-5, i Rådets fjerde direktiv 78/660/EØF af 25. juli 1978 på grundlag af artikel [44, stk. 2, litra g), EF] om årsregnskaberne for visse selskabsformer (EFT L 222, s. 11, herefter »fjerde direktiv«).

2 Denne anmodning er fremsat inden for rammerne af en tvist mellem den belgiske stat og GIMLE SA (herefter »GIMLE«) vedrørende den regnskabsmæssige behandling af anskaffelsen af selskabsandele, der blev videresolgt en måned efter anskaffelsen til en pris, der var 3 400 gange højere end anskaffelsesprisen.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Fjerde direktivs artikel 2, stk. 3-5, bestemmer:

»3. Årsregnskabet skal give et pålideligt billede af selskabets aktiver og passiver, økonomiske stilling samt resultatet.

4. Såfremt anvendelsen af bestemmelserne i dette direktiv ikke er tilstrækkelig til at give et pålideligt billede i henhold til stk. 3, skal der fremlægges yderligere oplysninger.

5. Hvis det i særlige tilfælde viser sig, at anvendelsen af en bestemmelse i dette direktiv vil stride imod den forpligtelse, der er fastsat i stk. 3, skal der ske undtagelse fra denne bestemmelse, for at der kan gives et pålideligt billede i henhold til stk. 3. En sådan undtagelse skal anføres i noterne og skal behørigt begrundes med oplysning om dens indflydelse på selskabets aktiver og passiver, økonomiske stilling samt resultatet. Medlemsstaterne kan nærmere bestemme særtilfældene og fastsætte den hertil svarende undtagelsesordning.«

4 Direktivets artikel 31, stk. 1, litra c), fastsætter:

»Medlemsstaterne drager omsorg for, at de poster, der opføres i årsregnskabet, værdiansættes i overensstemmelse med følgende almindelige principper:

[...]

c) [V]ærdiansættelsen skal i alle tilfælde ske under udvisning af behørig forsigtighed og især:

aa) må kun den fortjeneste, der er konstateret på statustidspunktet, medtages

[...]«

5 Direktivets artikel 32 bestemmer:

»Værdiansættelsen af de poster, der er opført i årsregnskabet, foretages i henhold til de bestemmelser i artikel 34-42, som er baseret på anskaffelses- eller kostpris.«

Belgisk ret

6 Ifølge den forelæggende ret udgør artikel 3, stk. 1, artikel 4 og artikel 16, stk. 1, i kongelig anordning af 8. oktober 1976 om virksomhedernes årsregnskaber i den affattelse, der fandt anvendelse på tidspunktet for tvisten i hovedsagen (herefter »kongelig anordning«), gennemførelsen af fjerde direktivs artikel 2, stk. 3-5, i national ret.

7 I henhold til den kongelige anordnings artikel 3, stk. 1, skal årsregnskabet give et pålideligt billede af selskabets aktiver og passiver, økonomiske stilling samt resultat.

8 Den kongelige anordnings artikel 4 fastsætter, at årsregnskabet udarbejdes i overensstemmelse med bestemmelserne i denne anordning, og at såfremt anvendelsen af disse bestemmelser ikke er tilstrækkelig til at opfylde kravene i nævnte anordnings artikel 3, skal der angives supplerende oplysninger herom i bilaget til årsregnskabet.

9 Det fremgår af nævnte anordnings artikel 16, stk. 1, at i de undtagelsestilfælde, hvor anvendelsen af værdiansættelsesreglerne i det kapitel, der indeholder denne artikel, indebærer en tilsidesættelse af denne anordnings artikel 3, skal bestemmelsen fraviges i medfør af nævnte artikel 3.

10 Artikel 20 den i kongelige anordning fastsætter, at med forbehold af denne anordnings artikel 16, 27, 27a og 34 ansættes et aktivs værdi til anskaffelsesprisen og bogføres i balancen med denne værdi med fradrag af de tilhørende afskrivninger og værdinedsættelser, og at anskaffelsesværdi skal forstås som enten anskaffelsesprisen som defineret i artikel 21 eller som kostprisen som defineret i artikel 22 eller indskudsværdien som defineret i nævnte anordnings artikel 23.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

11 De faktiske omstændigheder, således som de fremgår af forelæggelsesafgørelsen, kan sammenfattes således.

12 GIMLE, der er et belgisk aktieselskab, er stiftet den 26. november 1998 af A. Sjöwall og B. Larsson, begge svenske statsborgere og bosiddende i Det Forenede Kongerige. GIMLE har bl.a. erhvervelse af selskabsandele i virksomheder og virksomhedsforvaltning som formål.

13 Den 27. november 1998 erhvervede GIMLE 50 aktier i TV-Shop Europe AB, der er et svensk selskab, som A. Sjöwall i øvrigt har stiftet, for i alt 5 000 SEK, dvs. ca. 100 SEK pr. aktie. Den 4. januar 1999, dvs. 38 dage efter erhvervelsen, solgte GIMLE disse aktier til det svenske selskab Electronic Retailing AB for 17 000 000 SEK, dvs. 340 000 SEK pr. aktie. Efter dette salg bogførte GIMLE en avance på 74 776 696 belgiske frank (BEF) (1 853 668 EUR), svarende til differencen mellem de nævnte aktiers salgspris og anskaffelsespris.

14 I skattemæssig henseende falder denne type avance, som realiseres efter et aktiesalg, dog i Belgien under en undtagelse, således at GIMLE ikke angav denne avance som skattepligtig indkomst på selskabernes selvangivelse for skatteåret 2000 (indkomst fra 1999).

15 Ved en ændringsmeddelelse af 19. november 2002 fandt skatteadministrationen dog, at GIMLE havde oppebåret skattepligtig indkomst på grund af den realiserede avance i forbindelse med aktiekøbet i hovedsagen, dvs. »i forbindelse med, at monetære aktiver blev erstattet med aktier, hvis reelle værdi var højere end den betalte pris«. Herunder lagde denne administration til grund, at aktiernes faktiske værdi på anskaffelsestidspunktet den 27. november 1998 ikke svarede til deres anskaffelsespris (100 SEK pr. aktie), men til den pris, de blev videresolgt til den 4. januar 1999 (340 000 SEK pr. aktie). Følgelig gav nævnte administration pålæg om at svare indkomstskat af avancen på 74 776 696 BEF (1 853 668 EUR).

16 GIMLE anlagde sag til prøvelse af afgørelsen af 18. juli 2003, hvorved skatteadministrationen havde afslået GIMLE's klage. Førsteinstansen i Bruxelles antog sagen til realitetsbehandling og gav GIMLE medhold. Følgelig fandt denne ret, at det omtvistede skattetilsvar skulle nedsættes, og tilpligtede den belgiske stat at tilbagebetale hele det beløb, der uberettiget var opkrævet af denne, med tillæg af morarenter.

17 Den belgiske stat fik ikke medhold i sin appel af den af førsteinstansen afsagte dom til Cour d'appel de Bruxelles. Denne ret rejste ikke tvivl om gyldigheden af det af den belgiske stat anlagte skøn over de faktiske omstændigheder, hvorefter anskaffelsesprisen for de pågældende aktier i hovedsagen var åbenbart lavere end deres faktiske værdi, som svarede til den salgspris, der blev opnået 38 dage senere. Den nævnte ret fandt dog, at dette skøn var uden relevans, eftersom GIMLE i henhold til den kongelige anordnings artikel 3, stk. 1, artikel 4 og artikel 16, stk. 1, havde pligt til at bogføre disse aktier ud fra deres historiske anskaffelsespris og ikke ud fra deres faktiske værdi. Samme ret fastslog særligt, at denne anordnings artikel 16 kun i »undtagelsestilfælde« medfører, at den historiske anskaffelsespris ikke skal anvendes til fordel for den faktiske værdi, og at nævnte anordnings artikel 4, stk. 2, gør det muligt for en virksomhed at give et pålideligt billede af dens aktiver og passiver ved at fremlægge »yderligere oplysninger« i bilaget til årsregnskabet uden for så vidt at fravige hovedreglen om, at værdiansættelsen skal foretages på grundlag af den historiske anskaffelsespris. Følgelig stadfæstede Cour d'appel de Bruxelles den af førsteinstansen afsagte dom, idet den fastslog, at det var med urette, at den belgiske stat havde medregnet avancen på 74 776 696 BEF ved beregningen af GIMLE's skattegrundlag.

18 Den belgiske stat har iværksat kassationsappel til prøvelse af den dom, der blev afsagt af Cour d'appel de Bruxelles, idet den har gjort gældende, at den kongelige anordnings artikel 3, stk. 1, artikel 4 og artikel 16, stk. 1, ikke alene foreskriver, at der skal angives yderligere oplysninger i bilaget til årsregnskabet, men indebærer, at princippet om, at et aktiv skal bogføres med anskaffelsesprisen, skal fraviges, såfremt den betalte pris – som i hovedsagen – åbenbart ikke svarer til den faktiske værdi af de pågældende formuegoder, og dermed giver et mangelfuldt og urigtigt billede af selskabets aktiver og passiver, økonomiske stilling samt resultat.

19 Da Cour de cassation er af den opfattelse, at kassationsappellen kræver en fortolkning af fjerde direktivs artikel 2, stk. 3-5, har den besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal fjerde direktivs artikel 2, stk. [3-5], i fortolkes således, at den ikke blot indebærer et krav om, at der skal angives supplerende oplysninger i bilagene til årsregnskabet, men også et krav om, at der skal ske undtagelse fra princippet om, at aktiverne skal bogføres med anskaffelsesprisen og samtidig med salgsprisen, såfremt denne pris er udtryk for aktivernes reelle værdi, når den betalte pris åbenbart ikke svarer til værdien af de berørte formuegoder og dermed giver et urigtigt billede af selskabets aktiver og passiver, økonomiske stilling samt resultat?«

Om det præjudicielle spørgsmål

Indlæg for Domstolen

20 Der er indgivet skriftlige indlæg for Domstolen af GIMLE, af den belgiske og den tyske regering samt af Europa-Kommissionen. GIMLE, den tyske regering og Kommissionen mener, at det forelagte spørgsmål skal besvares benægtende. Alene den belgiske regering gør en modsat opfattelse gældende.

21 GIMLE og den tyske regering fremhæver, at den værdiansættelsesmåde, der er fastsat i fjerde direktivs artikel 32, er baseret på aktivernes historiske anskaffelsespris, repræsenteret ved deres anskaffelses- eller kostpris. De tilføjer, at der kun kan ske undtagelse fra denne metode i de tilfælde, der er udtømmende opregnet i dette direktivs artikel 33.

22 Kommissionen har under henvisning til dom af 27. juni 1996, Tomberger (sag C-234/94, Sml. I, s. 3133, præmis 17), og af 14. september 1999, DE + ES Bauunternehmung (sag C-275/97, Sml. I, s. 5331, præmis 26), bemærket, at princippet om et pålideligt billede i fjerde direktivs artikel 2, stk. 3, udgør direktivets primære mål. De interesserede parter, der har afgivet indlæg for Domstolen, er dog uenige om rækkevidden af direktivets artikel 2, stk. 5, som fastsætter en forpligtelse til at gøre undtagelse fra en bestemmelse i det nævnte direktiv, hvis dens anvendelse i særlige tilfælde skulle vise sig at stride mod princippet om et pålideligt billede.

23 GIMLE, den tyske regering og Kommissionen gør gældende, at erhvervelsen af et aktiv til en lavere pris end dets faktiske værdi ikke kan udgøre et »særligt tilfælde« som omhandlet i fjerde direktivs artikel 2, stk. 5, der begrunder en undtagelse til princippet om værdiansættelse på grundlag af den historiske anskaffelsespris som fastsat i dette direktivs artikel 32. I denne henseende fremhæver GIMLE, at EU-lovgivers valg til fordel for den metode, der er baseret på den historiske pris, forudsætter, at virksomhedernes bogføring udgør værdiansættelser, der kun sjældent svarer til aktivernes faktiske værdi. Den tyske regering tilføjer, at denne metode uundgåeligt fører til fremkomsten af skjulte reserver, der undertiden er betydelige, når anskaffelsesprisen er lavere end aktivets faktiske værdi, men at sådanne skjulte reserver stemmer overens med forsigtighedsprincippet i nævnte direktivs artikel 31, stk. 1, litra c).

24 Den belgiske regering mener derimod, at begrebet »særligt tilfælde« som omhandlet i fjerde direktivs artikel 2, stk. 5, dækker den situation, hvor et aktivs anskaffelsespris, som det er tilfældet i hovedsagen, er åbenbart lavere end dets faktiske værdi, eftersom brugen af anskaffelsesprisen giver et urigtigt billede af virksomhedens økonomiske stilling. I denne henseende henviser den belgiske regering ved en analogi til præmis 32 i dommen i sagen DE + ES Bauunternehmung, i hvilken Domstolen fastslog, at de i fjerde direktivs artikel 31, stk. 2, omhandlede »undtagelsestilfælde« dermed er de tilfælde, hvor en særskilt værdiansættelse ikke ville give et så pålideligt billede som muligt af det pågældende selskabs reelle økonomiske stilling.

Domstolens bemærkninger

25 Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om princippet om et pålideligt billede i fjerde direktivs artikel 2, stk. 3-5, indebærer et krav om, at der skal ske undtagelse fra princippet om værdiansættelse af aktiver på grundlag af deres anskaffelses- eller kostpris, som er indeholdt i nævnte direktivs artikel 32, til fordel for en værdiansættelse på grundlag af deres faktiske værdi, når anskaffelses eller kostprisen for de nævnte aktiver er åbenbart lavere end deres faktiske værdi.

26 Det fremgår af forelæggelsesafgørelsen, at tvisten i hovedsagen vedrører den regnskabsmæssige behandling af anskaffelsen af selskabsandele, der blev videresolgt en måned efter anskaffelsen til en pris, der var 3 400 gange højere end anskaffelsesprisen.

27 Det fremgår ligeledes af denne afgørelse, at tvistens baggrund er af skatteretlig natur, for så vidt som en bogføring af aktierne til deres faktiske værdi på anskaffelsestidspunktet ville gøre det muligt for de belgiske myndigheder at beskatte det pågældende selskab af den avance, der udgøres af differencen mellem aktiernes faktiske værdi og deres anskaffelsesværdi.

28 I denne henseende har Domstolen allerede haft lejlighed til at præcisere, at fjerde direktiv ikke har til formål at regulere, på hvilke betingelser selskabers årsregnskaber kan eller skal danne grundlag for, hvordan medlemsstaternes skattemyndigheder fastsætter beskatningsgrundlaget for skatter og foretager ansættelsen af skatter, såsom den i hovedsagen omhandlede selskabsskat. Det er dog på ingen måde udelukket, at medlemsstaterne kan bruge årsregnskaber som referencegrundlag med henblik på beskatningen (dom af 7.1.2003, sag C-306/99, BIAO, Sml. I, s. 1, præmis 70), og der er ingen bestemmelse i fjerde direktiv, som forbyder medlemsstaterne at ændre de skattemæssige virkninger af regnskabsreglerne i dette direktiv med henblik på at fastsætte en skattepligtig indkomst, der ligger den økonomiske virkelighed nærmere.

29 Det bemærkes, at fjerde direktiv tilsigter at sikre samordningen af de enkelte medlemsstaters bestemmelser vedrørende opstilling og indhold af årsregnskab samt årsberetning og værdiansættelsesmåder med henblik på at beskytte selskabsdeltagerne og tredjemand. Med henblik herpå skal direktivet i henhold til tredje betragtning hertil kun fastsætte ensartede minimumsregler med hensyn til omfanget af de finansielle oplysninger, som skal bringes til offentlighedens kundskab (BIAO-dommen, præmis 69).

30 Fjerde direktiv baserer denne samordning af årsregnskabernes indhold på princippet om et »pålideligt billede«, som er det overordnede mål med direktivet (Tomberger-dommen, præmis 17, DE + ES Bauunternehmung-dommen, præmis 26, og BIAO-dommen, præmis 72). Ifølge dette princip, der er fastsat i direktivets artikel 2, stk. 3-5, skal årsregnskabet give et pålideligt billede af selskabets aktiver og passiver, økonomiske stilling samt resultat.

31 Fjerde direktivs artikel 2, stk. 3-5, som fastsætter princippet om et pålideligt billede, er indeholdt i dette direktivs afdeling 1, med overskriften »Almindelige bestemmelser«. Nævnte direktivs afdeling 7 med overskriften »Regler om værdiansættelse« fastsætter reglerne om værdiansættelsen af posterne i årsregnskabet, hvoriblandt de almindelige principper i samme direktivs artikel 31 befinder sig.

32 Domstolen har allerede haft lejlighed til at præcisere, at princippet om et pålideligt billede i videst muligt omfang skal gennemføres ved anvendelse af de almindelige principper i fjerde direktivs artikel 31, hvoriblandt forsigtighedsprincippet i direktivets artikel 31, stk. 1, litra c), navnlig er af betydning (Tomberger-dommen, præmis 18).

33 I henhold til bestemmelserne i fjerde direktivs artikel 31, stk. 1, litra c), der fastsætter forsigtighedsprincippet, sikres overholdelsen af princippet om et pålideligt billede ved, at der tages hensyn til alle forhold – konstateret fortjeneste, indtægter og udgifter, risici og tab – som faktisk vedrører det pågældende regnskabsår (Tomberger-dommen, præmis 22, og BIAO-dommen, præmis 123). Særligt bestemmer artikel 31, stk. 1, litra c), aa), at kun den fortjeneste, der er konstateret på balancetidspunktet, må medtages i regnskabet.

34 Princippet om et pålideligt billede skal ligeledes forstås i lyset af det princip, der er fastsat i fjerde direktivs artikel 32, ifølge hvilken værdiansættelsen af posterne i årsregnskabet baserer sig på aktivernes anskaffelses- eller kostpris.

35 I henhold til denne bestemmelse skal det pålidelige billede, som et selskabs årsregnskab skal give, baseres på en værdiansættelse af aktiverne ud fra deres historiske anskaffelsesværdi og ikke ud fra deres faktiske værdi.

36 Det er korrekt, at fjerde direktivs artikel 2, stk. 5, fastsætter, at hvis det i særlige tilfælde viser sig, at anvendelsen af en bestemmelse i dette direktiv vil stride imod den forpligtelse, der er fastsat i artikel 2, stk. 3, skal der ske undtagelse fra denne bestemmelse, for at der kan gives et pålideligt billede i henhold til nævnte stk. 3.

37 I henhold til nævnte direktivs artikel 2, stk. 5, er det derfor tænkeligt, at der i særlige tilfælde skal ske undtagelse fra samme direktivs artikel 32, som foreskriver en værdiansættelse af aktiver på grundlag af anskaffelses- eller kostprisen, når anvendelsen af denne metode ville føre til, at der gives et urigtigt billede af selskabets aktiver og passiver, økonomiske stilling samt resultat.

38 Det skal dog konstateres, således som GIMLE, den tyske regering og Kommissionen har fremhævet, at den omstændighed, at aktiverne er ansat for lavt i selskabernes regnskaber, ikke i sig selv kan udgøre et »særligt tilfælde« som omhandlet i fjerde direktivs artikel 2, stk. 5.

39 Muligheden for, at visse aktiver er for lavt ansat i selskabernes regnskaber i det tilfælde, hvor deres anskaffelsesværdi er lavere end deres faktiske værdi, er nemlig kun en naturlig konsekvens af EU-lovgivers valg i fjerde direktivs artikel 32 til fordel for en værdiansættelsesmetode på grundlag af aktivernes historiske anskaffelsespris og ikke på grundlag af deres faktiske værdi.

40 Som den tyske regering desuden har fremhævet, er den omstændighed, at visse aktiver, såsom selskabsandele, er ansat for lavt i selskabernes regnskaber på grund af deres værdiansættelse på grundlag af anskaffelses- eller kostprisen, i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet i fjerde direktivs artikel 31, stk. 1, litra c). Særligt ville værdiansættelsen af sådanne aktiver til deres faktiske værdi synliggøre en avance i selskabets regnskaber svarende til forskellen mellem disse aktivers faktiske værdi og anskaffelsesværdien i strid med nævnte direktivs artikel 31, stk. 1, litra c), aa), ifølge hvilken kun den fortjeneste, der er konstateret på statustidspunktet, må medtages.

41 Kommissionen har endvidere med rette anført, at den belgiske stat på det tidspunkt, hvor de i hovedsagen omhandlede transaktioner fandt sted, ikke havde vedtaget fakultative bestemmelser på grundlag af fjerde direktivs artikel 2, stk. 5, eller artikel 33. Kommissionen har ligeledes med rette fremhævet, at et selskab, der på grund af påtagne forpligtelser er sikker på at realisere en betydelig indtægt i medfør af dette direktivs artikel 2, stk. 4, er forpligtet til ved et fremtidigt salg at fremlægge yderligere oplysninger om dette.

42 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det forelagte spørgsmål besvares med, at princippet om et pålideligt billede i fjerde direktivs artikel 2, stk. 3-5, ikke tillader, at der gøres undtagelse fra princippet om værdiansættelse af aktiver på grundlag af deres anskaffelses- eller kostpris, som er indeholdt i nævnte direktivs artikel 32, til fordel for en værdiansættelse på grundlag af deres faktiske værdi, når anskaffelses- eller kostprisen for de nævnte aktiver er åbenbart lavere end deres faktiske værdi.

Sagens omkostninger

43 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tiende Afdeling) for ret:

Princippet om et pålideligt billede i artikel 2, stk. 3-5, i Rådets fjerde direktiv 78/660/EØF af 25. juli 1978 på grundlag af artikel [44, stk. 2, litra g), EF] om årsregnskaberne for visse selskabsformer tillader ikke, at der gøres undtagelse fra princippet om værdiansættelse af aktiver på grundlag af deres anskaffelses- eller kostpris, som er indeholdt i nævnte direktivs artikel 32, til fordel for en værdiansættelse på grundlag af deres faktiske værdi, når anskaffelses- eller kostprisen for de nævnte aktiver er åbenbart lavere end deres faktiske værdi.

Underskrifter